

CHAPTER-V

वृक्षाः

2 MARK QUESTIONS

1. कोष्ठकेषु प्रदत्तशब्देषु उपयुक्तविभक्तिं योजयित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत -
(कोष्ठकों में दिए गए शब्दों में उचित विभक्ति जोड़कर रिक्तस्थानों की पूर्ति कीजिए-)

यथा - अहं रोटिकां खादामि। (रोटिका)

(क) त्वं पिबसि। (जल)

(ख) छात्रः पश्यति। (दूरदर्शन)

(ग) वृक्षाः पिबन्ति। (पवन)

(घ) ताः लिखन्ति। (कथा)

(ङ) आवाम् गच्छावः। (जन्तुशाला)

उत्तरम् :

(क) त्वं जलं पिबसि।

(ख) छात्रः दूरदर्शनं पश्यति।

(ग) वृक्षाः पवनं पिबन्ति।

(घ) ताः कथां लिखन्ति।

(ङ) आवां जन्तुशालां गच्छावः।

2. वचनानुसारं रिक्तस्थानानि पूरयत -

(वचन के अनुसार रिक्तस्थान की पूर्ति कीजिए-)

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
यथा— वनम्	वने	वनानि
उत्तरम्—जलम्	जले	जलानि
बिम्बम्	बिम्बे	बिम्बानि
पवनम्	पवनौ	पवनान्
जनम्	जनौ	जनान्

RBSE Solutions.in

3. कोष्ठकेषु प्रदत्तशब्देषु उपयुक्तविभक्तिं योजयित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत -

(कोष्ठकों में दिए गए शब्दों में उचित विभक्ति जोड़कर रिक्तस्थानों की पूर्ति कीजिए-)

यथा - अहं रोटिकां खादामि। (रोटिका)

(क) त्वं पिबसि। (जल)

(ख) छात्रः पश्यति। (दूरदर्शन)

(ग) वृक्षाः पिबन्ति। (पवन)

(घ) ताः लिखन्ति। (कथा)

(ङ) आवाम् गच्छावः। (जन्तुशाला)

उत्तरम् :

(क) त्वं जलं पिबसि।

(ख) छात्रः दूरदर्शनं पश्यति।

(ग) वृक्षाः पवनं पिबन्ति।

(घ) ताः कथां लिखन्ति।

(ङ) आवां जन्तुशालां गच्छावः।

4. अधोलिखितेषु वाक्येषु कर्तृपदानि चिनुत

(अधोलिखित वाक्यों में कर्तृपदों का चयन कीजिए-)

(क) वृक्षाः नभः शिरस्सु वहन्ति।

(ख) विहगाः वृक्षेषु कूजन्ति।

(ग) पयोदर्पणे वृक्षाः स्वप्रतिबिम्बं पश्यन्ति।

(घ) कृषकः अन्नानि उत्पादयति।

(ङ) सरोवरे मत्स्याः सन्ति।

उत्तरम् :

(क) वृक्षाः।

(ख) विहगाः।

(ग) वृक्षाः।

(घ) कृषकः।

(ङ) मत्स्याः।

5. प्रश्नानामुत्तराणि एकपदेन लिखत - (प्रश्नों के उत्तर एक पद में लिखिए-)

(क) वृक्षाः कैः पातालं स्पृशन्ति?

(ख) वृक्षाः किं रचयन्ति?

(ग) विहगाः कुत्र आसीनाः?

(घ) कौतुकेन वृक्षाः किं पश्यन्ति?

उत्तराणि :

(क) पादैः।

(ख) वनं।

(ग) शाखासु।

(घ) स्वप्रतिबिम्बम्।

5 MARK QUESTIONS

1. समुचितैः पदैः रिक्तस्थानानि पूरयत। (समुचित पदों के द्वारा रिक्तस्थानों की पूर्ति कीजिए।)

उत्तरम :

विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	गजः	गजौ	गजाः
	अश्वः	अश्वौ	अश्वाः
द्वितीया	सूर्यम्	सूर्यौ	सूर्यान्
	चन्द्रम्	चन्द्रौ	चन्द्रान्
तृतीया	विडालेन	विडालाभ्याम्	विडालैः
	मण्डूकेन	मण्डूकाभ्याम्	मण्डूकैः
चतुर्थी	सर्पाय	सर्पाभ्याम्	सर्पेभ्यः
	वानराय	वानराभ्याम्	वानरेभ्यः
पञ्चमी	मोदकात्	मोदकाभ्याम्	मोदकेभ्यः
	वृक्षात्	वृक्षाभ्याम्	वृक्षेभ्यः
षष्ठी	जनस्य	जनयोः	जनानाम्
	शुकस्य	शुकयोः	शुकानाम्
सप्तमी	शिक्षके	शिक्षकयोः	शिक्षकेषु
	मयूरे	मयूरयोः	मयूरेषु
सम्बोधनम्	हे बालक !	हे बालकौ !	हे बालकाः !
	हे नर्तक !	हे नर्तकौ !	हे नर्तकाः ।

RBSE Solutions.in

2. भिन्नप्रकृतिकं पदं चिनुत(भिन्न प्रकृति वाले पद को चुनिए-)

(क) गङ्गा, लता, यमुना, नर्मदा।

(ख) उद्यानम्, कुसुमम्, फलम्, चित्रम्।

(ग) लेखनी, तूलिका, चटका, पाठशाला।

(घ) आम्रम्, कदलीफलम्, मोदकम्, नारङ्गम्।

उत्तरम् :

(क) लता।

(ख) चित्रम्।

(ग) चटका।

(घ) मोदकम्।

3. निम्नलिखितप्रश्नानाम् उत्तराणि प्रदत्तविकल्पेभ्यः चित्वा लिखत -

(i) 'कूजन्ति' इति पदे कः लकारः?

(अ) लट्

(ब) लृट्

(स) लोट्

(द) लङ्

उत्तरम् :

(अ) लट्

RBSEolutions.in

(ii) 'पादै' इति पदे का विभक्तिः ?

(अ) द्वितीया

(ब) चतुर्थी

(स) तृतीया

(द) षष्ठी

उत्तरम् :

(स) तृतीया

(iii) वृक्षाः किं रचयन्ति?

(अ) पर्वतम्

(ब) वनम्

(स) भवनम्

(द) नदीम्

उत्तरम् :

(ब) वनम्

(iv) साधुजनाः इव के सन्ति?

(अ) धनिकाः

(ब) पर्वताः

(स) बालकाः

(द) वृक्षाः

उत्तरम् :

(द) वृक्षाः

RBSESolutions.in

(v) वृक्षाः पादैः कम् स्पृशन्ति?

(अ) पातालम्

(ब) आकाशम्

(स) पताकाम्

(द) भूलोकम्

उत्तरम् :

(अ) पातालम्

(vi) विहगाः' इति पदस्य अर्थः कः?

(अ) मृगाः

(ब) गजाः

(स) खगाः

(द) सिंहाः

उत्तरम् :

(स) खगाः

4. कोष्ठकात् समुचितपदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत

1. विहगाः। (कूजति, कूजः, कूजन्ति)
2. वनं रचयन्ति। (वृक्षः, वृक्षाः, वृक्षाः)
3. वृक्षाः पवनं। (पिबन्ति, पिबति, पिबसि)
4. वृक्षाः पादैः स्पृशन्ति। (आकाशं, पातालं, पर्वतम्)
5. वृक्षाः नभः। (वहति, वहतः, वहन्ति)
6. कौतुकेन वृक्षाः। (पश्यति, पश्यन्ति, पश्यतः)

उत्तराणि :

1. कूजन्ति
2. वृक्षाः
3. पिबन्ति
4. पातालं
5. वहन्ति
6. पश्यन्ति

5. एकपदेन प्रश्नान् उत्तरत -

(क) वने वने के निवसन्ति?

(ख) वृक्षाः शिरस्सु किम् वहन्ति?

(ग) वृक्षाः स्वप्रतिबिम्बं कौतुकेन कुत्र पश्यन्ति?

(घ) साधुजनाः इव के सन्ति?

उत्तराणि :

- (क) वृक्षाः
- (ख) नभः
- (ग) पयोदर्पणे
- (घ) वृक्षाः।

6.पूर्णवाक्येन प्रश्नान् उत्तरत -

(क) वनं वनं के रचयन्ति?

उत्तरम् :

वनं वनं वृक्षाः रचयन्ति।

(ख) वृक्षाः कैः किमपि कृजन्ति?

उत्तरम् :

वृक्षाः विहगैः किमपि कृजन्ति।

(ग) सर्वे वृक्षाः सन्ततं किं पिबन्ति?

उत्तरम् :

सर्वे वृक्षाः सन्ततं पवनं जलं च पिबन्ति।

RBSESolutions.in

(घ) वृक्षाः कथं सत्कारं कुर्वन्ति?

उत्तरम् :

वृक्षाः स्वच्छायासंस्तरणं प्रसार्य, सत्कारं कुर्वन्ति।